

Research Paper**Relationship of Lifestyle and Social Support with Marital Satisfaction of Elderly Population*****Soosan Rafiee¹, Hasan Toozandehjani², Mohammad Reza Ahoeei³**

1. Department of Clinical Psychology, Faculty of Medical Sciences, Neyshabur, Iran.

2. Department of Psychology, Faculty of Humanities, Neyshabur Branch, Islamic Azad University, Neyshabur, Iran.

3. Department of Psychology, Daneshvar Center for Higher Education, Farhangian University, Neyshabur, Iran.

Citation: Rafiee S, Toozandehjani H, Ahoeei MR. [Relationship of lifestyle and social support with marital satisfaction of elderly population (Persian)]. Iranian Journal of Ageing. 2016; 11(2):226-233. <http://dx.crossref.org/10.21859/sija-1102226>**doi:** <http://dx.crossref.org/10.21859/sija-1102226>

Received: 21 Mar. 2016

Accepted: 22 May 2016

ABSTRACT**Objectives** Given the improvement in the personal and social health level of elderly people, the present study aimed to investigate the relationship of factors like lifestyle and social support with marital satisfaction in elderly people in Iran.**Methods & Materials** The present study employed a cross-sectional descriptive correlation method. The study population included 381 elderly people aged 60 years and above. They were selected from health care centers using random cluster sampling technique. The subjects were asked to complete the Erich's marital satisfaction questionnaire, lifestyle questionnaire, and social support questionnaire. The data collected was analyzed through descriptive and inferential statistics (Pearson Correlation Coefficient and Stepwise regression) using SPSS 21 software.**Results** The outcomes of stepwise regression analysis indicated that lifestyle and social support serve as significant predictors of marital satisfaction among the elderly people in Iran ($R^2=0.46$). However, there was no significant difference ($P>0.05$) between the contribution of lifestyle and social support towards marital satisfaction.**Conclusion** Our findings suggested that social support and lifestyle are the key elements in maintaining the stability of marital satisfaction in the elderly people.**Key words:**Social support,
Lifestyle, Marital
satisfaction, Elderly*** Corresponding Author:****Soosan Rafiee, MA****Address:** Department of Clinical Psychology, Faculty of Medical Sciences, Neyshabur, Iran.**Tel:** +98 (915) 3526291**E-mail:** rafieesussan@gmail.com

رابطه سبک زندگی و حمایت اجتماعی با رضایت زناشویی سالمندان

* سوسن رفیعی^۱، حسن توننده‌جانی^۲، محمدرضا آهویی^۳

- ۱- گروه روان‌شناسی بالینی، دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی نیشابور، نیشابور، ایران.
 ۲- گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد نیشابور، دانشگاه آزاد اسلامی، نیشابور، ایران.
 ۳- گروه روان‌شناسی، مرکز آموزش عالی دانشور نیشابور، دانشگاه فرهنگیان پردیس مشهد، نیشابور، ایران.

چکیده

تاریخ دریافت: ۰۲ فروردین ۱۳۹۵
 تاریخ پذیرش: ۰۲ خرداد ۱۳۹۵

هدف: با توجه به گسترش روزافزون جمعیت سالمندان در جوامع مختلف، به‌ویژه جامعه ایرانی، پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سبک زندگی و حمایت اجتماعی با رضایت زناشویی در این گروه صورت گرفته است.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های توصیفی-همبستگی بود که به‌صورت مقطعی در سال ۱۳۹۳ انجام شد. جامعه آماری این پژوهش را تمامی سالمندان ۶۰ سال و بالاتر تشکیل می‌داد که جزو جمعیت مراقبت‌شده بودند و در مراکز بهداشتی درمانی پرونده داشتند. نمونه آماری این مطالعه شامل ۳۸۱ نفر از سالمندان بود که به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای از جامعه آماری پژوهش انتخاب شدند و به سؤالات مقیاس رضایت زناشویی انریچ، پرسش‌نامه سبک زندگی و حمایت اجتماعی پاسخ دادند. داده‌های گردآوری‌شده با نسخه ۲۱ نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به‌گام مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج بیانگر آن است که سبک زندگی و حمایت اجتماعی پیش‌بینی‌کننده رضایت زناشویی هستند. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام نشان داد که متغیرهای پیش‌بین به‌ترتیب حمایت اجتماعی و سبک زندگی ($R^2=0/46$) به‌شمار می‌روند. نتایج پژوهش حاضر بیانگر آن بود که بین متغیرهای سبک زندگی و حمایت اجتماعی با رضایت زناشویی رابطه معنی‌دار مثبت وجود دارد ($P \leq 0/05$)، اما بین مردان و زنان سالمند در این متغیرها تفاوت معنی‌داری وجود ندارد ($P > 0/05$).

نتیجه‌گیری: با توجه به تأثیر حمایت اجتماعی و سبک زندگی بر رضایت زناشویی سالمندان می‌توان گفت که حمایت اجتماعی و سبک زندگی عامل مهمی در پایداری ازدواج و رضایت زناشویی در این گروه اجتماعی است.

کلیدواژه‌ها:

حمایت اجتماعی، سبک زندگی، رضایت زناشویی، سالمندی

مقدمه

رضایت از زندگی در دوره سالمندی به حفظ و نگهداری فعال روابط خانوادگی و مشارکت مستمر در تعامل‌های مهم بستگی دارد. از سوی دیگر، همین که سالمندان برخی از نقش‌ها مانند کار یا والدبودن را از دست می‌دهند، باید نقش‌های جدیدی بپذیرند و جایگزین نقش‌های قبلی کنند. نحوه عملکرد سالمند در این تکلیف جدید، بسیاری از مؤلفه‌های روانی و جسمانی را در آنان تغییر می‌دهد.

در میان این مؤلفه‌ها می‌توان به سبک زندگی، حمایت اجتماعی و رضایت زناشویی اشاره کرد. سبک زندگی شامل تمام رفتارهایی است که توسط فرد مهار می‌شود و بر شرایط بهداشتی او تأثیر می‌گذارد [۱]. سازمان جهانی بهداشت، سبک زندگی سالم را تلاش برای دستیابی به حالت رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی توصیف کرده

است و آن را دربردارنده ابعاد جسمانی و روانی می‌داند [۲].

باین حال آنچه در سبک زندگی سالمندان می‌تواند حائز اهمیت باشد، بُعد اجتماعی آن است. سبک زندگی در ایجاد و تقویت سازه‌های اجتماعی نقش بسزایی دارد و می‌تواند از آن تأثیر گیرد. در ارتباط با سبک زندگی و رضایت‌مندی زناشویی نیز تحقیقات متعددی انجام شده است. به‌عنوان مثال محمودی، نیازآذری و صنعتی (۲۰۱۲) در تحقیقی با بررسی ۷۵۰ سالمند به این نتیجه رسیدند که میزان آگاهی، نگرش و عملکرد سالمندان درباره سبک زندگی سالم نسبتاً پایین است [۳]. پژوهش پورمیدانی، نوری و شفتی (۲۰۱۴) نشان داد بین سبک زندگی و رضایت از زندگی زناشویی رابطه معنی‌داری وجود دارد ($P < 0/01$).

علاوه‌براین در مطالعه حاضر، نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد

* نویسنده مسئول:

سوسن رفیعی

نشانی: نیشابور، دانشکده علوم پزشکی نیشابور، گروه روانشناسی بالینی.

تلفن: ۳۵۲۶۲۹۱ (۹۱۵) ۹۸+

پست الکترونیکی: rafeesussan@gmail.com

اجتماعی، رضایت از زندگی، افسردگی و شادکامی در سالمندان زن و مرد رابطه وجود دارد [۱۲]. پژوهش‌های معتمدی شلمزاری و همکاران (۲۰۰۲) [۱۳] و کوهن و ویلس (۱۹۸۵) [۱۴] نیز نشان می‌دهد حمایت اجتماعی، تأثیری معناداری بر احساس تنهایی، سلامت عمومی، شادی، افسردگی و رضایتمندی سالمندان از زندگی دارد.

در این زمینه نیومن [۱۵] و ساراسون و همکاران [۱۶] معتقدند حمایت‌های اجتماعی، اثر مستقیمی بر افسردگی، اضطراب و شکایت‌های جسمانی دارد و افراد در حمایت اجتماعی بالا حتی در صورت تجربه حادثه ناگوار، در مقابل بیماری کمتر آسیب‌پذیرند [۱۷]. همچنین، علی‌پور و همکاران (۲۰۰۸) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند با افزایش حمایت عاطفی و ساختاری، کیفیت زندگی سالمندان نیز افزایش می‌یابد [۱۸].

پژوهش‌های اندکی درباره سبک زندگی و حمایت اجتماعی با رضایت زناشویی در این گروه اجتماعی صورت گرفته است. از سوی دیگر، پژوهش حاضر نیز به‌عنوان یکی از اقدامات انجام‌شده در حوزه مطالعات مربوط به سالمندان، می‌تواند در زمینه کاربردهای مشاوره‌ای و سیاست‌گذاری در برنامه‌های حمایتی از سالمندان به‌منظور ارتقای سطح روابط زناشویی، بهبود کیفیت زندگی و سلامت روانی آنان در کنار دیگر پژوهش‌ها متکی بر پایه علمی باشد. از این رو، با توجه به موارد مذکور و اهمیت رضایت زناشویی سالمندان (به‌عنوان یک گروه اجتماعی روبه‌توسعه در جامعه ایرانی)، مطالعه حاضر با هدف بررسی رابطه سبک زندگی و حمایت اجتماعی با رضایت زناشویی سالمندان در شهرستان نیشابور انجام شده است.

روش مطالعه

روش تحقیق حاضر از نوع توصیفی همبستگی بود که به‌صورت مقطعی در سال ۱۳۹۳ انجام شده است. جامعه آماری پژوهش را کلیه سالمندان ۶۰ سال و بالاتر (۱۴۹۱۰ نفر سالمند روستایی و ۲۳۸۴ سالمند شهری) تشکیل می‌دادند که در سال ۱۳۹۳ در شهرستان نیشابور زندگی می‌کردند. این افراد جزو جمعیت مراقبت‌شده و دارای پرونده زیرپوشش مراکز بهداشتی-درمانی وابسته به دانشکده علوم پزشکی شهرستان نیشابور بودند.

معیار ورود به مطالعه شامل سالمندانی بود که در زمان مطالعه جزو جمعیت مراقبت‌شده و دارای پرونده بودند. معیارهای خروج شامل مرگ‌ومیر و انتقال از موقعیت جغرافیایی به نقطه دیگر بود. در این پژوهش نمونه آماری براساس فرمول محاسبه حجم نمونه کوکران با توجه به حجم جامعه، شامل ۳۸۱ نفر سالمند بالای ۶۰ سال مراقبت‌شده و دارای پرونده بودند. نمونه‌ها به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای بر مبنای انتخاب تصادفی از مراکز بهداشتی-درمانی گزینش شدند که سالمندان زیرپوشش آنها بودند و در این مراکز پرونده داشتند.

بعد از ورود افراد به مطالعه، به کمک پرسش‌نامه‌های سبک

سبک زندگی می‌تواند ۲۰ درصد از واریانس رضایت زناشویی را تبیین کند [۴]. در مطالعات پارادال و همکاران (۲۰۱۳)، مهاسکی (۲۰۱۳)، بکته و زاوسزنیسکی (۲۰۱۲)، لیو، داپری، مایر و چن (۲۰۱۲)، مهاسکی و رام (۲۰۰۹) و دیریک، کاولاک و آکداگ (۲۰۰۶) که به بررسی سبک زندگی سالمندان مقیم سرای سالمندان پرداخته شده است، یافته‌ها نشان می‌دهد سبک زندگی این افراد در مقایسه با سالمندانی که در کنار خانواده خود زندگی می‌کنند، به‌طور معناداری پایین‌تر است [۵].

یکی از متغیرهای مرتبط با سبک زندگی سالمندی که می‌توان آن را محصول بُعد اجتماعی سبک زندگی تلقی کرد، حمایت اجتماعی است. این متغیر به‌عنوان عامل مهمی در سالمندی موفقیت‌آمیز تلقی می‌شود و به‌طور سنتی به‌عنوان حمایت از طرف خانواده، دوستان و آشنایان در نظر گرفته شده است [۶]. کب (۱۹۷۶)، جنتری و کوباسا (۱۹۸۴)، ویلیز (۱۹۸۴) و سارافینو (۱۹۹۸)، حمایت اجتماعی را به‌عنوان سبک‌هایی از ارتباطات مطرح کرده‌اند که فرد رفاقت، همکاری و تقویت احساسی، محبت، همراهی احترام، مراقبت، توجه و کمک را از سوی اعضای خانواده، دوستان و دیگران دریافت می‌کند [۷]. حمایت اجتماعی علاوه بر تسهیل رفتارهای ارتقای سلامت، حوادث تنش‌زای زندگی را کاهش می‌دهد و نیل به اهداف شخصی را تشویق می‌کند [۸]. از این رو، این منبع به‌صرفه و مهم اجتماعی در قشر سالمندان اهمیت بالایی دارد [۹].

بر اساس این، بررسی حمایت اجتماعی و تأثیر تعاملی آن با دیگر سازه‌های روانشناسی مانند سبک زندگی، برای ارتقای جنبه‌های روانشناختی و غنی‌سازی زندگی سالمندی در سال‌های اخیر به‌شدت مورد توجه پژوهشگران و صاحب‌نظران قرار گرفته است. از سوی دیگر، پژوهشگران در بررسی وضعیت اجتماعی سالمندان بر این نکته واقف‌اند که این افراد با توجه به مشکلاتشان مانند بازنشستگی، احساس تنهایی، طردشدگی و... در معرض خطرات فزاینده‌ای قرار دارند. به‌همین دلیل حمایت اجتماعی در دوره سالمندی به‌عنوان میزان ادراک فرد از محبت و حمایت خانواده، دوستان و اطرافیان معنا می‌یابد [۱۰].

علاوه بر این، ارتباط با همسر در سالمندی نیز مانند دیگر دوره‌های زندگی، جنبه مرکزی زندگی عاطفی و اجتماعی انسان محسوب می‌شود و نارضایتی زناشویی ممکن است به توانایی زن و شوهر برای برقراری روابط مناسب با فرزندان و دیگر اشخاص خارج از خانواده آسیب رساند [۱۱]. تحقیقات متعددی که در مورد سبک‌های زندگی، حمایت اجتماعی و رضایت زناشویی سالمندان انجام شده است، از اهمیت آن در ایجاد الگوی سالمندی افراد حکایت دارد. پژوهش علی‌پور و همکاران (۲۰۰۸) نشان داد حمایت عاطفی، بیشترین تأثیر را بر کیفیت زندگی سالمندان و انواع حمایت اجتماعی، بیشترین همبستگی را با بُعد اجتماعی کیفیت زندگی دارد [۹].

پژوهش حسینی و همکاران (۲۰۱۱) نشان داد بین حمایت

نیشابور، میانگین نمرات آنها در رضایت زناشویی ۳۳۷/۴۲، سبک زندگی ۲۹۷/۶۶ و حمایت اجتماعی ۱۸/۳۵ است. همچنین، نتایج تحقیق نشان داد میانگین رضایت زناشویی در مردان و زنان سالمند به ترتیب ۳۳۷/۶۷ و ۳۳۸/۵۸ و میانگین سبک زندگی در مردان و زنان سالمند به ترتیب ۲۹۹/۸۲ و ۲۹۶/۲۳ محاسبه شده است. مقایسه شاخص میانگین در این متغیر نشان می‌دهد مردان سالمند از سبک زندگی بهتری برخوردار بوده‌اند. مردان سالمند با میانگین ۱۸/۵۱ نسبت به زنان سالمند با میانگین ۱۸/۲۵، از حمایت اجتماعی بالاتری برخوردار بوده‌اند.

بررسی‌ها نشان داد مقدار آماره دوربین-واتسون ۱/۸۶ و سطح معناداری بزرگ‌تر از ۰/۰۵ در آزمون طبیعی بودن کلموگروف-اسمیرنوف است؛ بنابراین، تمامی پیش فرض‌ها رعایت شد که مجاز بودن استفاده از تحلیل رگرسیون را نشان می‌دهد. ضریب همبستگی، تعیین و ضریب تعیین تعدیل یافته بین حمایت اجتماعی با رضایت زناشویی به ترتیب ۰/۱۸۳، ۰/۰۳۴ و ۰/۰۳۱ بود. به همین ترتیب، حمایت اجتماعی و سبک زندگی با رضایت زناشویی به ترتیب ۰/۲۱۴، ۰/۰۴۶ و ۰/۰۴۱ به دست آمد. با توجه به سطح معناداری حاصل شده در آزمون تجزیه و تحلیل واریانس ($P < ۰/۰۵$)، متغیرهایی که در پیش‌بینی متغیر ملاک (رضایت زناشویی) به‌طور معناداری تأثیرگذار شناخته شده به ترتیب حمایت اجتماعی و سبک زندگی است.

نتایج نشان می‌دهد حمایت اجتماعی، پیش‌بینی کننده رضایت زناشویی است و ۰/۰۳۴ از رضایت زناشویی را پیش‌بینی می‌کند. سبک زندگی نیز به پیش‌بینی کننده‌های مذکور اضافه می‌شود که ۰/۰۴۶ از تغییرات رضایت زناشویی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین، همان‌طور که جدول رگرسیون (جدول شماره ۲) نشان می‌دهد در الگوی یک، حمایت اجتماعی پیش‌بینی کننده رضایت زناشویی سالمندان است و در الگوی دو، سبک زندگی نیز به پیش‌بینی کننده مذکور اضافه می‌شود که در دو الگوی F در سطح

زندگی^۱، حمایت اجتماعی فلیپس^۲ و رضایت زناشویی انریچ داده‌ها گردآوری شد. در پژوهش انجام‌شده توسط لعلی و همکاران، ضریب آلفای کرونباخ در روش همسانی درونی در دامنه‌های بین ۰/۷۶ تا ۰/۸۹ و در روش بازآزمایی در دامنه‌های ۰/۸۴ تا ۰/۹۴ گزارش شده است. به همین ترتیب ضریب تکرارپذیری برای پرسش‌نامه حمایت اجتماعی فلیپس که توسط پاشا و همکاران در گروه سالمندان انجام شده، در دو روش آلفای کرونباخ و تصنیف به ترتیب ۰/۸۴ و ۰/۸۲ به دست آمده است. این شاخص برای مقیاس رضایت زناشویی نیز ۰/۹۳ گزارش شده است [۱۸].

در تحقیق حاضر ضریب پایایی پرسش‌نامه‌های سبک زندگی، حمایت اجتماعی و رضایت زناشویی به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۸۱ و ۰/۷۸ به دست آمد. در نهایت، داده‌های به دست آمده به کمک نسخه ۲۱ نرم‌افزار SPSS با طراحی جداول و آزمون آماری تحلیل رگرسیون تأثیر متغیرهای پیش‌بین بر متغیر ملاک بررسی شد. همچنین، قبل از اجرای رگرسیون بررسی پیش فرض‌های استقلال خطاها، طبیعی بودن متغیر وابسته و هم‌خطی بودن متغیرهای مستقل به ترتیب با آزمون‌های دوربین-واتسون، آزمون کلموگروف-اسمیرنوف و تلرانس در خروجی رگرسیون مورد بررسی قرار گرفت. علاوه بر این، برای مقایسه مردان و زنان سالمند در متغیرهای مورد مطالعه از آزمون تی استیودنت استفاده شد. در نهایت، برای در نظر گرفتن ملاحظات اخلاقی به سالمندان اطمینان داده می‌شد که اطلاعات آنان محرمانه خواهد ماند و نتایج پرسش‌نامه‌ها تنها در امر پژوهش استفاده خواهد شد.

یافته‌ها

نتایج یافته‌های تحقیق در بخش توصیف متغیرهای تحقیق بیانگر آن است که در بین نمونه ۳۸۱ نفری مورد مطالعه از سالمندان

1. Life style questionnaire
2. Social support Philips questionnaire

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار در متغیرهای سبک زندگی، حمایت اجتماعی و رضایت زناشویی.

تعداد	سطح معنی داری	اماره تی	بیشترین نمره	کمترین نمره	انحراف معیار	میانگین	
۱۵۲	۰/۵۸۳	۰/۵۴۹	۴۹۰	۱۰۶	۵۹/۲۳	۲۹۹/۸۲	سبک زندگی مردان سالمند
۲۲۹			۴۲۳	۷۸	۶۴/۳۴	۲۹۶/۲۳	سبک زندگی زنان سالمند
۳۸۱			۴۹۰	۷۸	۶۲/۲۹	۲۹۷/۶۶	سبک زندگی
۱۵۲	۰/۴۲۶	۰/۷۹۷	۲۳	۱۱	۲/۹۳	۱۸/۵۱	حمایت اجتماعی مردان سالمند
۲۲۹			۲۴	۱۰	۳/۱۰	۱۸/۲۵	حمایت اجتماعی زنان سالمند
۳۸۱			۲۴	۱۰	۳/۰۴	۱۸/۳۵	حمایت اجتماعی
۱۵۲	۰/۵۸۵	۰/۵۷۶	۴۶۶	۱۳۳	۴۴/۴۷	۳۳۵/۶۷	رضایت زناشویی مردان سالمند
۲۲۹			۴۹۶	۱۳۲	۵۰/۶۰	۳۳۸/۵۸	رضایت زناشویی زنان سالمند
۳۸۱			۴۹۶	۱۳۲	۴۸/۲۱	۳۳۷/۴۲	رضایت زناشویی

جدول ۲. خروجی اصلی آزمون تحلیل رگرسیون.

سطح معناداری	آماره تی	ضرایب استاندارد	ضرایب استاندارد نشده		مدل
			Std/Erro	B	
۰/۰۰۰	۱۹/۱۳۸		۱۴/۸۵۲	۲۸۴/۲۳۹	ثابت
۰/۰۰۰	۳/۶۳۳	۰/۱۸۳	۰/۷۹۸	۲/۸۹۹	حمایت اجتماعی
۰/۰۰	۱۵/۵۱۰		۱۷/۱۰۴	۲۶۵/۲۸۰	ثابت
۰/۰۰۲	۳/۰۹۶	۰/۱۵۹	۰/۸۱۳	۲/۵۱۸	حمایت اجتماعی
۰/۰۲۸	۲/۲۰۲	۰/۱۱۳	۰/۰۴	۰/۰۸۷	سبک زندگی

سالمند

زناشویی و حسینی و همکاران (۲۰۱۱) در مورد حمایت اجتماعی و رضایت زناشویی، همسویی وجود دارد. همچنین، نتایج تحقیق حاضر از یک سو با پژوهش معتمدی شلمزاری و همکاران [۱۳] که نشان دادند حمایت اجتماعی تأثیر معناداری بر احساس تنهایی، سلامت عمومی، شادی و افسردگی و رضایتمندی سالمندان از زندگی دارد و از سوی دیگر، با پژوهش وین فیلد و همکاران (۱۹۹۲) که اشاره کردند حمایت اجتماعی در افراد سالمند با احترام به خود، عزت نفس و آشفتگی های روانی به طور قابل ملاحظه ای در ارتباط است [۱۹]، همخوانی دارد.

به همین ترتیب، نتایج این تحقیق با دیدگاه های کتل (۱۹۹۸) و لانگ و همکاران (۱۹۹۸) همخوانی دارد. آنها معتقدند حمایت اجتماعی و روابط صمیمانه با ارتباطات زناشویی صمیمی و عوامل استرس زا و روحیه افراد در ارتباط است [۱۷]. دیگر تحقیقات انجام شده نیز نشان می دهد سبک زندگی، نقش تعیین کننده ای در رضایت زناشویی داشته است. یافته های مطالعات ملک افزلی و همکاران [۲۰]، سالاروند و همکارانش (۲۰۰۷) [۲۱] نیز با پژوهش حاضر همسو و همخوان است.

همچنین یافته های این پژوهش بیانگر آن بود که حمایت اجتماعی و سبک زندگی در مردان و زنان تفاوت معنی داری نداشته است. در این زمینه، اگرچه تحقیق حسینی و همکاران (۲۰۱۱) نشان داد که بین زنان و مردان در میزان حمایت اجتماعی تفاوت وجود دارد، اما این تفاوت بین زنان و مردان تنها در بُعد حمایت دیگران بود [۱۲]. از سوی دیگر، در بُعد نزدیکان مانند خانواده و دوستان تفاوت معنی داری بین ایشان مشاهده نشد که این یافته با تحقیق حاضر همسو و همخوان است.

عدم مشاهده تفاوت در سالمندان زن و مرد در حمایت اجتماعی را می توان این گونه تبیین کرد که در فرهنگ ایرانی و اسلامی احترام به سالمندان، به ویژه والدین سالمند، از ارزش والایی برخوردار است. در نتیجه، سالمندان زن و مرد از سوی خانواده و دوستان همواره مورد تکریم و احترام قرار می گیرند.

$P < 0/05$ معنی دار شده است.

بررسی رابطه بین سبک زندگی با رضایت زناشویی سالمندان نشان داد ضریب همبستگی به دست آمده بین سبک زندگی با رضایت زناشویی سالمندان $0/143$ با سطح معناداری $(P < 0/01)$ است؛ یعنی با بهبود سبک زندگی، رضایت زناشویی سالمندان نیز افزایش می یابد. همچنین، بررسی رابطه بین حمایت اجتماعی با رضایت زناشویی سالمندان نشان داد مقدار ضریب همبستگی پیرسون و سطح معناداری بین دو متغیر ذکر شده به ترتیب $0/183$ و $P = 0/000$ است؛ بنابراین، نتایج حاصل بیانگر آن بود که هرچه حمایت اجتماعی افزایش یابد، رضایت زناشویی سالمندان بهبود و در مقابل با کاهش حمایت اجتماعی، رضایت زناشویی سالمندان نیز کاهش می یابد. یافته دیگر این پژوهش نشان داد هر چند بین میانگین های بین مردان و زنان سالمند در متغیر سبک زندگی، حمایت اجتماعی و رضایت زناشویی تفاوت وجود دارد، اما این تفاوت ها از نظر آماری معنی دار نیست ($P > 0/05$) (جدول شماره ۱).

بحث

نتایج حاصل از تحقیق حاضر نشان داد بین سبک زندگی و حمایت اجتماعی با رضایت زناشویی در سالمندان، رابطه معنی داری وجود دارد. نتایج رگرسیون گام به گام نشان داد حمایت اجتماعی و سبک زندگی، پیش بینی کننده رضایت زناشویی در سالمندان است؛ یعنی هرچه سالمندان حمایت اجتماعی بیشتری دریافت کنند و سبک زندگی سالم تری داشته باشند، رضایت زناشویی در آنان بیشتر خواهد بود. علاوه بر این، یافته های این پژوهش نشان داد حمایت اجتماعی $0/34$ از متغیر ملاک (رضایت زناشویی) و در مرتبه بعدی حمایت اجتماعی همراه سبک زندگی، $0/46$ از رضایت زناشویی را پیش بینی می کند (جدول شماره ۲).

میان تحقیقات متعددی که در زمینه سبک زندگی، حمایت اجتماعی و رضایت زناشویی سالمندان انجام شده از جمله پژوهش های پورمیدانی، نوری و شفقی (۲۰۱۴) در زمینه سبک زندگی و رضایت

References

- [1] Mohamadi Zeydi A, Pakpoor Haji Agha A, Mohamadi Zandi B. [Reliability and validity of the Persian version of health promotion lifestyle questionnaire (Persian)]. Journal of Mazandaran University of Medical Sciences. 2011; 21(1):103-13.
- [2] World Health Organization. Health care for the elderly. Geneva: World Health Organization Press; 2003.
- [3] Mahmoodi Gh, Niaz Azari K, Sanati T. [Evaluation of the oldest lifestyle (Persian)]. Journal of Family Health. 2012; 1(3):45-50.
- [4] Pourmeidan S, Noori A, Shafti SA. [Relationship between life style and marital satisfaction (Persian)]. Journal of Family Research. 2014; 10(3):331-44.
- [5] Moemeni Kh, Karami S, Majzooobi M. [Comparison lifestyle, self-esteem and mental health of alone, not alone and resident of nursing home (Persian)]. Journal of Developmental Psychology. 2013; 10(38):139-48.
- [6] Gallagher LP, Truglio-Londrigan M. Community support older adults' perceptions. Clinical Nursing Research. 2004; 13(1):24-32.
- [7] Kusheshi M, Shahidi A, Parvayi Sh. [The influence of informal social support on the quality of life of elderly retired as a social problem, study of the social security fund and the fund for oil industry (Persian)]. Journal of Social Issues. 2013; 4(1):109-30.
- [8] Kwong EW, Kwan A. Stress-management methods of the community-dwelling elderly in Hong Kong: implications for tailoring a stress-reduction program. Geriatric Nursing. 2004; 25(2):102-06.
- [9] Alipoor F, Sajadi H, Foroozan A, Biglarian A. [The role of social support on quality of life (Persian)]. Journal of Social Welfare. 2008; 9(3):147-65.
- [10] Maddah B. [The social activities and leisure time activities of the old adult in Iran and Sweden (Persian)]. Iran Journal of Nursing. 2009; 3(8):332-39.
- [11] Bakhtyari S, Ghaderikia M, Yusefighand A, Kurdzangeneh A. [Compression of depression in elderly men and women living in nursing home in Ahwaz (Persian)] [BA thesis]. Ahwaz: Islamic Azad University; 2004.
- [12] Hosseini M, Rezaei A, Keykhosravi Beykzadeh Z. [Comparison of social support and life satisfaction, depression and happiness in elderly men and women (Persian)]. Journal of Women & Society. 2011; 2(4):143-51.
- [13] Mo'tamedi Shalamzari A, Ezhei J, Azad Falah P, Kiyamanesh A. [The Impact social support in life satisfaction, general health and isolation feeling in older adults above 60 age (Persian)]. Journal of Psychology. 2008; 6(2):45-62.
- [14] Cohen S, Wills TA. Stress, social support, and buffering hypothesis. Psychological Bulletin. 1985; 98(2):310-57.
- [15] Newman SJ, Struck R, Wright P, Rice MM. Overwhelming olds: care giving and the risk of institutionalization. Journal of Gerontology. 1990; 45(3):173-83.
- [16] Sarason I. Social support, personality and health. In: Janiss MP, editor. Individual Differences, Stress and Health Psychology. New York: Springer; 1988, p. 109-27.
- [17] Pasha Gh, Safarzadeh S, Meshak R. [Comparisons public health and social support among elderly people in nursing homes and elderly in family (Persian)]. Journal of Family Studies. 2007; 3(9):503-17.

نتیجه گیری نهایی

این مطالعه نشان داد رضایت زناشویی در سالمندان در مرتبه نخست تابعی از حمایت اجتماعی و در مرتبه بعدی داشتن سبک زندگی سالم به همراه حمایت اجتماعی در آنان خواهد بود. در این معنا، حمایت اجتماعی و سبک زندگی سالمندان ایفا می کند، به طوری که حمایت اجتماعی و سبک زندگی، عامل مهمی در پایداری ازدواج و رضایت زناشویی در سالمندان است. هر چند در زمینه متغیرهای مورد پژوهش مقایسه‌ای بین سالمندان با توجه به موقعیت زندگی آنان (شهر و روستا) انجام نگرفته است، باین حال با توجه به نتایج به دست آمده ضروری است که با توسعه زمینه حمایت‌های اجتماعی و تحقق سبک زندگی سالم در بین سالمندان، زمینه ارتباطات زناشویی صمیمانه‌تر و در نتیجه سلامت و بهداشت روانی آنان بیش از پیش فراهم آید. بر این اساس نهادها و سازمان‌های مرتبط و مسئول، باید برنامه‌ریزی‌های لازم را برای سالمندان در زمینه مورد نظر انجام دهد.

محدودیت‌ها

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر این بود که ممکن است برخی از آزمودنی‌ها در پاسخ‌دادن به بعضی از سؤالات پرسش‌نامه‌ها مانند رضایت از روابط جنسی و امور مربوط به خانواده، جواب‌های کاملاً درستی نداده باشند. البته در گردآوری اطلاعات سعی شد با اطمینان‌دادن به آزمودنی‌ها در زمینه محرمانه بودن پاسخ‌ها و اهمیت همکاری صادقانه ایشان در پاسخ‌گویی به پرسش‌نامه‌ها، این مشکل حل شود.

تشکر و قدردانی

مقاله حاضر برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد مقطع کارشناسی ارشد آقای محمدرضا آهویی در رشته روان‌شناسی دانشگاه آزاد نیشابور است. در پایان نویسندگان از تمامی افرادی که در انجام این مطالعه همکاری کرده‌اند، به ویژه از سالمندان شرکت‌کننده که بدون همراهی‌شان انجام این پژوهش ممکن نبود، کمال تشکر و قدردانی را به عمل می‌آورند.

- [18] Sanaei B. [Measurement scales of family and marriage (Persian)]. Tehran: Be'sat Publication; 2000.
- [19] Winefeild HR, Winefeild A, Tiggemen M. Social support and psychological wellbeing in young adults, the multi-dimensional support scale. *Journal of Personality Assessment*. 1992; 58(1):193-210.
- [20] Malek Afzali H, Broderan EM, Hijazi F, Khojasteh T, Tabrizi R, Faridi T. [Mobilize the community to improve the health of the elderly in the neighborhood of Tehran Ecbatana (Persian)]. *Hakim Research Journal*. 2006; 9(4):1-6.
- [21] Salarvand S, Abedi H. [Experiences of social support for the elderly in nursing home: a qualitative study (Persian)]. *Iran Journal of Nursing*. 2007; 20(52):39-50.

